

یک دو بیتى زیبا از قرن هشتم

۲۹ اسفند ۱۳۹۳ ساعت ۲۱:۴۲

نفس گرم كسانی سبب می شود كه دست كم پس از هفتصد سال اثرى از آنان به یادگار بماند و این دو بیتى از آن یادگارى هاست.

رسول جعفریان در وبلاگ خود نوشت: كاوش در جنگ های شیعی پیش از صفوى هیچ گاه من را خسته نكرده و نمى كند. مى دانم كه كار روى این متون ادبى نیازمند تخصص ویژه اى است كه استادان اهل ادب دارند، اما بنده هم روى علاقه به موضوع تاریخ تشیع، هر از چندی هواى گشت و گذار در این جنگ ها بصرم زده و انتخابى از آنها مى كنم.

این بار به سراغ انیس الخلوۃ رفتم كه انتخابى است از اشعار و قصاید فارسى كه حوالى سال ۸۰۰ بلکه يكى دو دهه پیش از آن صورت گرفته است. این انتخاب توسط مسافر بن ناصر ملطوى (منسوب به ملاطیه از شهرهای آسیای صغیر) و برای يكى از امیرزادگان آن نواحى صورت گرفته است. این متن در سال ۱۳۹۰ به صورت عكسى و به همت آقایان محمد افشین وفایى و ارحام مرادى با مقدمه مبسوط و فهرس خوب در كتابخانه مجلس چاپ شد.

در این انتخاب، اشعارى از شاعران پارسی ناشناخته هست كه ارزش بررسى فراوانى دارد و كسانی كه اهل این كارهای هستند، از قبیل دو عزیز نامبرده و دو دوست عزیز جناب میلاد عظیمى و جواد بشرى باید روى آنها كار بكنند.

اما در اینجا، قصد دارم يكى از این انتخاب ها را كه اشعارى در باره امامان است از شاعرى به نام شهاب الدین كاشى بیاورم.

شهاب الدین كاشى از دیگر شاعران قرن هشتم هجرى است كه شعرى از وی در وصف دوازده امام در انیس الخلوۃ كه در نیمه دوم قرن هشتم گردآورى شده، باقى مانده است. قطعه از وی نقل كرده كه يكى در وصف دوازده امام است، دوم، يك دو دوبیتى يكى شامل اسامى چهارده معصوم و سوم، دو بیتى دیگرى در اسامى دوازده امام.

دیروز وقتى این صفحات را نگاه مى كردم و در يك مورد برای خواندن متن با دوستم آقای معراجى مشورت مى كردم، پیش از آن كه اشعار را برایش بخوانم، از ایشان پرسیدم: آیا شعرى بیاد دارد كه شامل اسامى چهارده معصوم باشد؟ گفت: بلى. و همین شعر را خواند. ایشان افزود: دایى مرحومشان جناب دانش سخنور كه مدیر مدرسه علمیه فردوس بودند، چهل سال پیش در اوایل

طلبگی این شعر را برای آنان خوانده و از ایشان خواسته بود حفظ کنند.

اندکی بعد دریافتم که شعر در برخی از نسخ نصاب الصببان از جمله چاپ محمد جواد مشکور هست. به هر حال، اصل این شعر متعلق به همین شهاب کاشی است.

این را هم بگویم که شاعران کاشانی در قرن های هفتم تا نهم سهم بسزایی در پاسداری از ارزشهای شیعی در ادب فارسی دارند.

اما شعر شهاب قمی که در باره دوازده امام است بدین شرح است:

خداوندی که رب العالمین است / خدای اولین و آخرین است
 محمد مصطفی کورا حبیب است / رسول الله خیر المرسلین است
 علی سلطان دارالملک تحقیق / ولی حق امیر المؤمنین است
 حسن در حسن خلق و لطف و احسان / چو پیغامبر امام المحسنین است
 حسین این والی ملک ولایت / که سردیوان اصحاب الیمین است
 علی از طوق طلعت گردن افراشت / از آنش نام زین العابدین است
 محمد باقر علم الهی / ز جد بر حدّ و جدش آفرین است
 ز جعفر کو بود صادق چه گویم / که شمع جمع ارباب یقین است
 ز موسی کاظم افزایش مه و مهر / که خورشید سپهر شرع و دین است
 علی موسی الرضا راضی ز رضوان / ز فرّش طوس فردوس برین است
 محمد را جواد و هم تقی دان / که با موسی کاظم همنشین است
 علی یعنی نقی را جنت ایوان / ملک دربان و خادم حور عین است
 حسن را دان زکی سر خیل اصحاب / که شمع اهل بیت الطاهرین است
 محمد مهدی آخر زمان است / شهاب کاشیش مدّاح ازین است

اما شعر وی که مشتمل بر نام چهارده معصوم است با عنوان «در چهارده معصوم» چنین است:

نامهای چارده معصوم در یک بیت من

می بگویم تا بماند یادگار اندر زمن

مصطفی با سه محمد، مرتضی با سه علی

جعفر و موسی و زهرا یک حسین و دو حسن

و شعر دیگر او مشتمل بر نامه دوازده این است: در دوازده امام

مرا بده تو خدایا در این خجسته سفر

هزار مایه شادی و فتح و نصر و ظفر

بحرمت سه محمد بحق چار علی

بدو حسن بحسین و بموسی و جعفر

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/۲۱۴۴۴/یک-دو-زیبا-بیت-دو>